

Безверхня А.В., студентка II курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Литвиненко О.Є., студентка II курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Доній В.С.,

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ У ТВОРЧОСТІ Г.С. СКОВОРОДИ

Найважливішою ознакою культури є її всепроникаючий характер, неодмінна включення в усі сфери життя суспільства і особистості. Головне призначення культури полягає в тому, щоб постійно сприяти духовному розвитку людини, всебічному розкриттю талантів, обдарувань і здібностей.

Культура об'єднує в собі науку і освіту, мистецтво, мораль та світогляд. Культура вивчається комплексом гуманітарних наук, насамперед культурологією.

Культура – це сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом його історії [7]. Також культура – це рівень розумового й морального розвитку індивіда. Тобто можна сказати, що рівень культури в країні залежить від бажання людей пізнавати і створювати власну культурну історію [6].

Одним із яскравих представників української культури є Григорій Савович Сковорода. Відомий як український просвітитель-гуманіст, філософ, поет і педагог. Народився він у 1722 році в містечку Чернухи Лубенського повіту Київського намісництва, у сім'ї малоземельного козака, здобув освіту в Києво-Могилянській Академії. 15 років свого життя присвятив викладацькій, просвітительській діяльності, був викладачем поезики у Переяславському та Харківському колегіумах, мешкав у монастирях. У 1769 році залишив службу і став мандрівним філософом, переходив з одного села в інше, писав свої вірші, діалоги, притчі, сам переписував і розсилав своїм друзям. Відкинувши багатство, славу, мирські насолоди, філософ прикладом свого життя показав людям шлях духовний, шлях внутрішнього самовдосконалення, дорогу до істини, добра і краси.

Твори Сковорода за життя друкувались сотнями екземплярів. У своїх творах повставав проти мертвої церковної схоластики та духового гноблення московського «православ'я», спираючись у своїй філософії на Біблію. Сковорода повчав, що царство людини знаходиться всередині неї.

Антропоцентризм – головна риса творчості Сковороди. Людина – початок і кінець його філософії. Саму філософію він визначає як спосіб самопізнання людини, його духовного буття. Власне термін «антропоцентризм» означає ідеалістичне вчення, згідно з яким Людина вважається центром Всесвіту [2]. Це різновид філософського вчення, з принципом, відповідно до якого людина є завершенням еволюції світобудови. Крім того, людина є метою всіх подій, що відбуваються у світі. Саме це головна особливість творчості Сковороди.

Автор визначає філософію як спосіб самопізнання людини, його духовного буття. «Головна мета життя людського, голова діл людських є дух людини, серце. Кожен має свою мету в житті; але не кожен – головну мету, себто не кожен піклується про голову життя» [4], – стверджує Григорій Савович.

Основним аспектом світобачення Г.С. Сковороди були проблеми людини, її щастя та шляхів досягнення його. Найбільшу увагу в своїх трактатах, проповідях, діалогах, байках і поезіях він приділяє самопізнанню людиною самої себе. Для Сковороди пізнання самого себе – це, перш за все, християнське випробування, здійснивши яке людина може збагнути своє покликання. Філософ розумів самопізнання в релігійному сенсі. Через нього, на думку Сковороди, можна пізнати Бога та досягти реального містичного злиття з ним. Взагалі, мислитель вважав самопізнання, самовдосконалення та виконання обов'язку метою життя людини в цьому світі.

Ідеї самопізнання Григорій Сковорода відводив особливе місце у власних філософських роздумах, духовних бесідах і педагогічній практиці. Перша виступає у філософа неодмінною умовою істинного шляху пізнання. Проблема самопізнання знаходить своє відображення в його трактатах «Нарцис», «Асхань», у багатьох листах, байках і духовних співах. Сенс буття людини, за словами самого філософа, полягає в тому, щоб бути джерелом світла і тепла, свідомості і совісті, бути перетворювачем, удосконалювачем і співучасником усього, що відбувається у світі.

У творах Сковороди істини треба відшукати, автор показує, як істина народжується в розмові, суперечці. У притчі, у діалозі неоднозначність, символістика образів дає читачеві волю в пізнанні, тлумаченні, розумінні їх, а через них світу і людини. Діалоги Сковороди – це глибокі, драматичні, суперечливі роздуми над проблемами буття, сенсу життя людини. Вся творчість Григорія Сковороди пронизана гуманізмом і напруженим моральним пошуком. Щиросердний лад, внутрішня гармонія, чиста совість, серцевий спокій – ідеал самовдосконалення, до якого, на думку філософа, повинна прагнути людина. Це – умова щастя людини, гармонії і морального здоров'я суспільства. Сенс життя – у духовному, моральному вдосконаленні. Так, наприклад у притчі «Убогий Жайворонок» Сковорода пише:

«Яка користь у читанні багатьох книг, коли ти беззаконник? Єдину книгу читай і доволі. Поглянь на сей світ. Поглянь на рід людський. Він-бо є книга, чорна книга, що тримає в собі різноякі біди, як хвилі, що постійно здіймаються

на морі. Читай її завжди і навчайся, наче з високої гавані на буряний океан, поглядай і тішся».

«...читаючи книгу видимого і злого світу сього, дивись сердечним своїм оком на саме серце його, джерело його, тоді, пізнавши початок і сім'я його, будеш правий і суддею усякій справі, бачачи голову справи і саму суть, істина-бо збавить тебе від усякої напасті. Так само як є два роди всього живого і суті справ, так є два серця. А коли є два серця, є два духи — благий і злий, істинний і брехливий... Сими двома початками суди всяку справу. Бо коли сім'я і корінь благі, тоді благі й гілки, й плоди» [3].

Говорячи про людину, Григорій Сковорода дуже часто має на увазі людину внутрішню, істинну, бо стрижнем його антропоцентризму є не суспільна істота, а духовна сутність людини. Крім того, він вперше в українській філософії підносить людину до розуміння її як духовної особистості. Сковорода робить саме душу людини об'єктом філософського аналізу.

Отже, проблема самопізнання у Сковороди є ключем до розуміння його антропоцентризму, бо мислитель вважав, що всі питання й таємниці світу містяться в людині, яка, не пізнавши себе, нічого не може зрозуміти у світі, а пізнавши себе, спроможна збагнути найглибші таємниці Всесвіту [10, с.493].

Сковорода вважав, що за допомогою самопізнання можна дійти до найвищого досягнення людського духу – Богопізнання. Саме такий шлях людини до Бога показує Сковорода у своїх творах. Цей шлях, тобто шлях від самопізнання до Богопізнання, можна назвати висхідною лінією пізнання.

Антропоцентризм Г. Сковороди виступає синтезом філософсько-світоглядних традицій, що розвивалися упродовж багатьох століть. Його філософські погляди не лише формувалися під безпосереднім впливом тогочасних історичних і суспільних взаємин, але й визначалися філософськими традиціями європейської духовної культури XVII - XVIII ст., а також філософськими концепціями широко згадуваних в його творах Платона, Епікура, стоїків, особливо Сенеки й Марка Аврелія. Величезний вплив, як свідчать твори нашого мислителя, справила на концепцію людини в ученні Г. Сковороди – Біблія [11, с.201].

Список використаних джерел:

1. Визначення культурології [Електронний ресурс]/ Визначення культурології. Режим доступу: https://vk.com/doc144351682_438504714?hash=af6ef2c345366bc60f&dl=60b80f9d4f41bd2276 – Назва з екрана.
2. Антропоцентризм – це концепція, в якій Людина представляється центром Всесвіту [Електронний ресурс]/ Антропоцентризм - це концепція, в якій Людина представляється центром Всесвіту. Режим доступу:

<http://faqukr.ru/novini-ta-suspilstvo/59581-antropocentrizm-ce-koncepcija-v-jakij-ljudina.html> – Назва з екрана.

3. Григорій Сковорода. Повне зібрання творів: У 2-х т. – К., 1973. – Т. 2. – С. 119-134.

4. Григорій Сковорода - філософ просвітитель [Електронний ресурс]/ Григорій Сковорода - філософ просвітитель. Режим доступу: http://pidruchniki.com/12590605/filosofiya/grigoriy_skovoroda_filosof_prosvitel – Назва з екрана.

5. Концепція самопізнання у філософії Григорія Сковороди [Електронний ресурс]/ Концепція самопізнання у філософії Григорія Сковороди. Режим доступу: http://www.medievist.org.ua/2016/02/blog-post_22.html – Назва з екрана.

6. Культура [Електронний ресурс]/ Культура. Режим доступу: <http://prostoweb.kiev.ua/content/kultura> – Назва з екрана.

7. Культура [Електронний ресурс]/ Культура. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0> – Назва з екрана.

8. Культура и культурология [Електронний ресурс]/ Культура и культурология. Режим доступу: <http://www.countries.ru/library/uvod/ks.htm> – Назва з екрана.

9. Эрн В. Борьба за Логос. Г. Сковорода. Жизнь и учение. / В. Эрн. – Мн.: Харвест, – М.: АСТ, 2000. – 592 с.

10. Захара І.С, Кашуба М.В., Матковська О.В. та ін. Проблема людини в українській філософії XVI -XVIII ст. / І.С. Захара, М.В. Кашуба, О.В. Матковська. – Львів: Логос, 1998. – 240 с.

Безух Д.Д.,

студентка 1-го курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Тригуб О.Л., ст. викладач кафедри дизайну,
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ТЕНДЕНЦІЙ СВІТОВОЇ МОДИ У РОЗРОБЦІ ЕТНІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО БРЕНДА

Здавалося б, робити прогнози, складати рейтинги – справа не зовсім вдячна, тим більше, якщо йдеться про творчих людей, та ще й у такій делікатній сфері, як мода.

Залучення дизайну до нових високих технологій в Україні відбулося з помітним запізненням. За радянських часів із суспільної свідомості вилучалися такі значення, як риси національної своєрідності у виробках масового